

# Sprawa kosztów sądowych i grzywien orzeczonych jednym wyrokiem, a rozłożonych na raty. Odpowiedź MS

28.9.2026 - | Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

**RPO badał temat egzekucji kosztów sądowych i grzywiny w postępowaniu karnym - gdy orzeczono je jednym wyrokiem, a na wniosek skazanego rozłożono je na raty. Niejednolita praktyka sądów co do sposobu zaliczania wpłat dokonywanych przez skazanych na poczet należności wynikających z prawomocnych orzeczeń może prowadzić do nierównego traktowania osób, które znalazły się w takiej samej sytuacji, a mieszkają w rejonie różnych sądów - napisał Rzecznik do Ministra Sprawiedliwości. Przedstawione zagadnienie pozostaje w obszarze zainteresowania Ministerstwa i jest przedmiotem prac analitycznych, niemniej na obecnym etapie nie są prowadzone prace legislacyjne zmierzające do wprowadzenia proponowanej przez Rzecznika regulacji - poinformowała wiceminister Maria Ejhart.**

Rzecznik Praw Obywatelskich badał sprawę egzekucji kosztów sądowych i grzywiny w postępowaniu karnym - gdy orzeczono je jednym wyrokiem, a na wniosek skazanego rozłożono je na raty.

Problem dotyczy sposobu księgowania wpłat skazanego, gdy w tytule wpłaty zaznaczył on na poczet której z należności (kosztów sądowych czy grzywiny) dana wpłata ma zostać zaliczona.

Rzecznik zbadał praktykę sądów stosowaną przez losowo wybrane sądy rejonowe z poszczególnych apelacji. Zwrócił się do nich z jednolitym zestawem pytań co do sposobu zaliczania wpłat dokonywanych przez skazanych na poczet należności wynikających z prawomocnych orzeczeń.

Postępowanie wykazało, że przepisy nie zawierają jednoznacznych uregulowań w tej kwestii. Nie ma przepisu, który by wprost wskazywał, na którą z należności należy zaliczyć wpłatę oraz czy wola skazanego ma tu jakiegokolwiek znaczenie. Praktyka sądów jest w tym zakresie niejednolita - te same przepisy są różnie interpretowane. Zdarza się, że różnice występują nawet w sądach rejonowych podległych temu samemu sądowi okręgowemu.

W ocenie Rzecznika może to prowadzić do nierównego traktowania osób, które znalazły się w takiej samej sytuacji, a mieszkają w rejonie różnych sądów. Budzi to wątpliwości z punktu widzenia zasady pewności prawa, jednolitości stosowania przepisów oraz równego traktowania uczestników postępowania wykonawczego. Prowadzi bowiem do niekorzystnych skutków dla skazanego, np. w postaci zamiany grzywiny (o której był przekonany, że ją spłacił) na zastępczą karę pozbawienia wolności.

W związku ze stwierdzeniem luki prawnej zastępca RPO Stanisław Trociuk zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o analizę zagadnienia oraz rozważenie podjęcia działań zmierzających do zapewnienia jednolitego stosowania prawa i wyeliminowania wskazanych wątpliwości interpretacyjnych.

Wskazał, że mogłoby to nastąpić np. - przy okazji nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego - poprzez dodanie do art. 206 Kkw § 5, który mógłby otrzymać brzmienie: "W razie łącznego rozłożenia na raty kosztów sądowych i grzywiny wynikających z tego samego wyroku, wpłaty dokonywane przez skazanego zalicza się w pierwszej kolejności na poczet tej należności, którą

skazany wskaże w tytule wpłaty. W razie braku takiego wskazania wpłaty zalicza się w pierwszej kolejności na poczet kosztów sądowych".

BPG.510.74.2025

<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-koszty-sadowe-grzywny-rozlozenie-raty-ms-odpowiedz>